

Izhaja razen ponedeljka in dneva po prazniku vsak dan.

Začasno le enkrat na teden.

Uredništvo in upravnništvo:
Ljubljana, Velika Čolnarska ulica št. 19.
Naslov za dopise: Ljubljana p. p. 168.
Naslov za telegrame: »Naprejš«, Ljubljana.
Čestovni račun št. 14.398. (KDZ)

NAPREJ

Stane mesečno 25 Din, začasno 6 Din.
Za inozemstvo 35 Din, začasno 10 Din.

Oglasi:

Prostor 1 x 55 mm 60 par, Mali oglasi:
beseda 60 par, najmanj 5 Din.

Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se ne priobčijo. — Rokopisi se ne vračajo.
Reklamacije za list so poštne proste.

Glasilo Jugoslovanske socialno demokratične stranke (JSDS).

Letnik VIII., št. 30.
Četrtkova »Naprejš« št. 30.
izhaja kot tednik:

LJUDSKI GLAS

Glasilo Kmetko-delavske zveze.
Stane letno 72 Din
mesečno 6 Din

Za ali proti kapitalu?

Resnica razbija! Ali mar laž združuje?

SPJ trdi, da smo se z dekalisti združili zato, da razbijemo njo. Veliko preveč si domišlja! Za razbijanje take stranke, kakor je SPJ, ni potrebna prav nobena združitev, vsak zaveden proletarec že ve, da je SPJ že razbita, in sicer tako temeljito razbita, da tudi dva njena člana nimata enakega programa. Petejan n. pr. mora požirati, da »Del. politika« demagoško agitira za zvezo s kmečkim ljudstvom, on je pa proti! Itd. Zato SPJ o programatičnih vprašanjih sploh neče govoriti. Tako daleč je že prišla, da ne mara govoriti niti o najprimitivnejšem programatičnem vprašanju, o tistem vprašanju, ki ga vsak delavec takoj razume in je takoj pripravljen nanj odgovoriti:

Ali si za ali proti kapitalu?

Vsak delavec na to vprašanje brez posebnega premišljevanja in konferiranja glasno in odločno odgovori: Proti kapitalu!

SPJ pa najprej premišluje, kako bi odgovorila, da bi bil volk sit in koza cela. V Konsumnem društvu za Slovenijo, v Delavski zbornici, v strokovnih organizacijah itd., tam se je že mnogokrat čutila prisiljeno razlagati, da se brez kapitala ne dá nič doseči, da je treba delati z bankami, da imajo podjetniki krizo in zato da morajo delavci uvideti potrebo pametnega sporazuma s podjetniki itd.

Vse te in take izjave ne pomenijo nič več in nič manj kakor sodelovanje s kapitalom proti interesom delavcev. Saj pojejo popolnoma isto pesem tudi narodni socialisti v »Jutru« in krščanski socialisti v »Slovencu«. Narodni govorniki za zvezo z narodnim kapitalom, krščanski za zvezo s krščanskim kapitalom, v resnici so pa oboji zvezani z enakim breznarodnim in brezverskim kapitalom. Kajti kapital sploh ne more biti naroden, ker ni rojen kakor narod, tudi ne more imeti nobene ideje in tudi krščanske vere ne more imeti, čeprav ga škofje krstijo z besedami »Moj moraš biti!«

Se veliko težje bo kdo verjel, da je kapital delavski, kakor slišimo večkrat o kristanovskem kapitalu. Nasprotno je res, da je Kristanova banka enako protidelavska, kakor vse banke, pa najsí bodo »narodne«, »krščanske« ali pa »delavske«.

Se celo o državnih bankah velja, da so državne samo toliko časa, dokler dela vlada takim bankam vse po volji. To je bilo in bo tako, dokler bo odločeval kapital namesto človeka. (Po klerikalni terminologiji: zlato tele namesto žive duše!)

Pri SPJ se enako kakor pri vseh kapitalističnih strankah o živih bitjih **samo govori**. Kakor so krščeni ljudje pri klerikalcih le stafaža, kakor je naroden narod pri orjunaših le stafaža, tako je tudi delavni človek samo stafaža pri SPJ. Enakost, svoboda in bratstvo so pri socialistih te vrste samo lepe besede; kadar gre zares, ne dajo enakim svobodnim bratom niti besede, češ, kaj boste vi, ki nič ne znate, kaj boste vi, ki ste slabi gospodarji, kaj boste vi, ki nimate ničesar pokazati. Kristan zna, Kristan je dober gospodar, Kristan ima kaj pokazati.

Seveda slišiš take besede samo med 4 očmi. V javnosti jih je sram Kristana in njegovih služb, vsak trenutek ga zatajijo in javno razlagajo, da Kristan ni njih član niti somišljenik.

To je dokaz, da jim ne gre za Kristanovo znanje niti za njegovo dobro gospodarstvo, ampak samo za to, kar Kristan ima, kar lahko pokaže in zaradi česar se njegovim hlapcem kar oči svetijo. Zato se njegove osebe branijo, njegovo »Delavsko politiko« so pa sprejeli z vsemi štirimi, enako, kakor sprejemajo njegove službe, prav za prav službe, ki se dobivajo z njegovo pomočjo in na njegovo priporočilo.

Torej cenijo Kristana res samo zaradi njegovega kapitala, zaradi njegovih zvez s še večjim kapitalom in zaradi njegovih zvez z visokimi zaščitniki kapitala — ne pa kot človeka.

Baš to vprašanje pa je najvažnejše programatično vprašanje: ali naj odločuje človek, ali naj odločuje kapital?

Prav vsak delavec in vsak kmet, tudi vsak uradnik in sploh vsak, kdor si služi svoj kruh z delom, vsak je proti kapitalu. Če dela za klerikalce ali demokrate, dela samo zaslepljen, ker veruje lepim besedam proti zlatemu teletu ali proti tujemu kapitalu; veruje jim pa zato, ker pri teh strankah ni dovoljena debata, ampak morajo ovčice poslušati svoje pastirje brez ugovaranja.

Ali ni pri SPJ prav tako? Zakaj ta »socialistična« stranka ni dovolila debate o mežiški aferi? Zato, ker bi

pri taki debati vsak delavec spoznal, da dela SPJ za angleški kapital proti domačim rudarjem! Tega spoznanja se SPJ boji, zato slišimo dan na dan toliko besed o »združenju brez očitkov«, češ, saj brez krivde ni nobeden. »Kaj boste pogrevali stare grehe, nazadnje boste še komu očitali, kar je naredil kmalu po rojstvu v plenice!« Prav tako so govorili — toda naši očitki se ne tičejo starih grehov, ampak sedanjega delovanja SPJ, pod katerim še sedaj trpi naše delavstvo. Občinski odbor v Mežici je še zdaj razpuščen, s. Möderndorfer in odpuščeni rudarski zaupniki še zdaj nimajo zadoščenja, to nima s plenici nič opravka! Pač pa vi očitite našim zaupnikom »grehe« še pred 20 in 10 let in to take grehe, ki niso grehi. Na primer če je kdo med vojno moral služiti pri vojaki, to pri pametnih ljudeh ne velja za greh, proletariati obsoja bolj razne Kristane, ki so bili med vojno lepo na gorkem, ker so bili kapitalu nujno potrebni (unenfehrlich) za »dobro gospodarstvo« pri »Vojni zvezi«. Ali ni tako?

Tako daleč ste prišli v svoji žalostni demagogiji, da ste proglasili resnico za razbijača!

Res je, da resnica razdružuje. Kadar ovce spoznajo resnico o mesariju, mu uidejo. Resnica v oči bode. Vendar — ali laž združuje?

Da! Laž združuje. Laž je združila SPJ v Delavski zbornici z orjunaši in klerikalci. Pobožna laž drži skupaj ovčice pri SLS. Narodna laž drži še marsikoga pri narodnjakarjih. »Nepolitična« laž drži še vedno nekaj delavcev pri kristanovskih strokovnih organizacijah. Razredna laž je pri okrožnih volitvah pridobila dekaliste, da so volili SPJ in njenega Sitterja. (Enako pri volitvah v Delavsko zbornico!)

Laž združuje popotnika z razbojnikom za toliko časa, dokler ni popotnik ubit in slečen do nagega. Kdor hoče biti na ta način združen, naj se združuje s sladko demagogijo laži. Mi hočemo biti združeni brez laži, ker ne maramo, da bi nas razbojniki še bolj slekli nego so nas že!

Zato se bomo javno z vami razgovarjali, ne le o lepih besedah programa, ampak tudi o izvrševanju tega programa.

Zaupnikom in vsem zavednim.

Volilni boj se tembolj zaostruje, čim bližje je dan volitev. Meščanske kapitalistične stranke razpolagajo v tem boju z močnimi sredstvi: Vsi slovenski dnevniki so v službi kapitalističnih strank, ves plačan zaupniški kader kapitalističnih strank je na nogah, da z medsebojnim konkurenčnim bojem predoči delavcem, uradnikom in poljedelcem edinozveličavnost meščanskih strank in vzbudi med njimi prepričanje, da je delavsko kmečko gibanje brezpomembno, da ne more ničesar doseči v Jugoslaviji.

Proti tej lažnivi kampanji dnevnega tiska ima zavedno delavstvo samo svoja dva tednika »Naprejš« in »Enotnost«. Ta dva tednika sta v resnici premajhna, da bi odgovarjala na vse laži, spletke in zavijanja kapitalističnih dnevnikov in tednikov. Zato morajo zavedni delavski zaupniki podpreti boj svojih tednikov z agilno ustno propagando.

Liberalno demokratske agitatorije in pristaše vprašajte:

Zakaj so skupno s klerikalci izročili po prevratu vso oblast belgrajski kapitalistični kliki? Zakaj so glasovali za reakcionarno monarhijo, ki jo uvaja vidovdanska ustava? Zakaj so takoj nato prekršili ustavne pravice ljudstva in izglasovali »zakon o zaščiti države«? Zakaj so razpuščali delavske organizacije? Zakaj so njihovo premoženje izročili svojim zaveznikom socialpatriotom? Zakaj so podpirali in podpirajo orjunaški teror nad prebivalci? Zakaj so podpirali korupcionistični režim pašičevcev? Zakaj so uvedli davek na ročno delo? Zakaj podpirajo TPD in mežiški angleški kapital proti slovenskim rudarjem? Zakaj ustanavljajo svoje žolte razbijaške strokovne organizacije? Zakaj so prepovedali štrajk železničarjev in rudarjev?

Klerikalce vprašajte:

Kdo odloča o tisku v njihovi stranki? Zakaj kmetje nimajo nobene odločilne besede v njihovi stranki? Zakaj so škofje in kanoniki neomejeni lastniki tiskarn in katoliškega časopisa? Zakaj je to katoliško časopisje hujskalo na vojno? Ali se tako hujskanje vjema z Jezusovim naukom? Zakaj so pred vojno vodili Habsburško vojno politiko? Zakaj danes podpirajo monarhistični centralizem? Čemu so v kratkem času, ko so jih radikalizirali v vlado, izglasovali tako protiustavne uredbe kakor je § 82, ki daje vlekaptalističnim družbam davčne

privilegije na škodo ljudstva? Zakaj njihovi veliki župani razpuščajo občinske svete, ki so zakonito izvoljeni, postavljajo komisarije, dasi SLS trdi, da se bori za samoupravo ljudstva? Zakaj glasujejo za ogromne indirektno in krivične direktne davke ter tako aktivno podpirajo belgrajski centralizem, proti kateremu govorijo in pišejo leta in leta, a ga z dejanji podpirajo? Zakaj zlorabljajo vero, verske katoliške shode in dneve in svrhu politične propagande in agitacije? Zakaj govorijo in pišejo proti kapitalizmu, a z dejanji podpirajo vlado finančnega kapitala v Belgradu, ki skuša podvreči svoji komandi vse narode in vse sloje v Jugoslaviji? Zakaj se več ne borijo za samoodlobo naroda, za samostojno Slovenijo in zakonodajno avtonomijo? Zakaj so opustili propagando slovenskega programa — in zakaj povečujejo velsrbsko radikalno stranko in njenega eksponenta g. Vukičevića? Ali res samo zato, da bodo škofje in kanoniki dobili in ohranili nekatere svoje fevdalne privilegije? Kakšne trajne koristi pa prinaša taka politika slovenskemu ljudstvu, slovenski industriji, obrti, kmetom in delavstvu?

Na vseh shodih teh kapitalističnih strank stavlajte ta vprašanja ter si zapomnite in zabeležite odgovore.

Kristanovskim voditeljem pa postavite sledeča vprašanja, kadar bodo prihajali med vas:

Čemu so izstopili iz socialne demokracije? Zakaj niso plačevali strankinih prispevkov? Zakaj je dobil Kristan upravo Belja? Kaj razpravlja Kristan na dvoru? Zakaj je vlada dala delavske zbornice baš njim? Menda ne zato, da bi podpirale socializem?

Zakaj niso sestavili s socialno demokracijo (JSDS in dekalisti) enotne liste, dasi so sprejeli na papirju vse politične volilne zahteve? Zakaj so postavili svoje razbijaške separatne liste še popreje, preden so bila končana pogajanja za skupni nastop?

Samostojne kmete pa vprašajte: Zakaj g. Novačan več ne propagira republike? Zakaj je g. Prepeluh zapustil socialno demokracijo? Zakaj je g. Pucelj podpiral Zerjavovo politiko, pozneje Radičovo, nikdar pa ni zastopal politike in interesov slovenskega ljudstva.

Vsem pa povejte: brez zavednih, delavskih in kmečkih organizacij, ki bodo vodile politiko ljudskih interesov — ne more priti zboljšanje. Noben prerok ne bo odrešil ljudstva. Ljudstvo si mora samo pomagati, a zato se mora organizirati. Brez organizacije pa bo vedno le orodje kapitala!

Dokazi.

In ljudstvo na obeh straneh se je vzdignilo, šlo in podrla mejnike, ki so stoletja delili Slovence v Kranjce in Stajerce... Tako je bilo čitati v slovenskih meščanskih časopisih prve dni po državnem prevratu leta 1918. Zavedno delavstvo se je razveselilo tega dogodka, saj je pomenil del uresničenja socialno demokratičnega programa, ki odklanja historične meje in vse, kar ovira življenju naraven razvoj.

Razdružuj in vladaj, je bilo geslo ne samo avstrijskih vlad, temveč je in bo parola vseh, ki v kalnem ribe lovijo. Kjer se dva prepirata, ima navadno dobiček tretji. Kapital to vé in se po tem ravna. On sovraži delavsko slovo. Da do te ne pride in da jo tam, kjer obstoji, razbije, seje razdor z ustanavljanjem žolih organizacij. Celu mednarodne organizacije dopuščajo, kjer smatra za potrebno. Za voditelje postavlja ljudi iz delavskih vrst in jih dobro plačuje z mastnimi službami ali drugače. Taki ljudje so agenti in plačanci kapitala.

Taktika buržoazije spominja na neki odstavek v bibliji, kjer stoji, da so hoteli Babilonci sezidati stolp segajoč do neba, Bog pa da tega ni dopustil in je zmešal babilonskim zidarjem jezike, da se niso mogli sporazumeti. Nacionalni prepričanje, ki ga imamo, bi bil potemtakem božje delo. Slovencev pri zidanju babilonskega stolpa gotovo ni bilo zraven; ako bi bili, bi danes znabiti govorili mesto enotne slovenščine kranjsčino, stajersčino, koroščino, primorsčino in še kako drugo »ščino«.

Zgodba o babilonskem stolpu je tudi za našo dobo poučna. Agenti kapitala jo dobro poznajo in jim prihaja prav. Ko so se znašli slovenski delavci in kmetje, da zgradijo temelj za stolp bodočnosti, se je pojavil moloh kapitalizem in je govoril skozi usta svojih plačancev: Nak, to pa ne! Zmešati jim je treba jezike, da se skregajo in da ne bo nič iz stolpa bodočnosti!

In so začeli priganjati kapitala: Kaj boste, saj Slovenci nismo narod, mi smo samo pleme. Narod je v Belgradu, pri zeleni mizi, tam je čaršija, ki jo moramo mi, pleme, poslušati in ubogati! In ko medene besede niso zalegle, so postali osorni: Kaj, vi še pleme niste; vi ste pasma, kranjska pasma ste; Kranjci ne bodo komandirali Stajercev! Malo je manjkalo, da niso razdelili Kranjcev še v Dolenjce, Gorenjce, Notranjce in Ribničane. Zlobni so dosti, da bi nazadnje, če bi jim kazalo, razdelili še Stajerce v Prleke in Todeljce, one iz Apaške kotline pa v apaše...

Tako je razumeti nastop socialpatriotov na mariborski konferenci za skupen nastop delavcev in kmetov pri skupščinskih volitvah 11. septembra t. l. Mislili so, da se bodo štajerskim delavcem prikupili, ako udarijo po »Kranjcih«. Zmotili so se. Čim so uvideli, da so tudi delavci in kmetje na Štajerskem za skupni nastop, so pobesneli. Zgrabili so za najnižkotnejše sredstvo. Začeli so kričati, da Kranjci ne bodo komandirali Štajercev. Oni sami se pa dajo komandirati od kapitalistične belgrajske cencarije. So pod njenim »nadzorstvom«.

Zanimivo je, da kričači sami niso Štajerci, nego so prilezli pred leti iz Kranjske v Maribor, na Kranjsko pa večinoma iz Primorja. Ako bi veljala njih logika, oni nimajo pravice ne na Štajerskem, ne na Kranjskem; kvečjemu na Primorskem, ako je italijanska vojska kaj hvaležna. Da se pokažejo v še večjem nasprotju s samimi seboj, so postavili Štajercem za nosilca liste Primorca Petejana...

Ljudstvo je leta 1918 izruvalo pobavane mejne kole, agenti kapitala bi jih pa radi na novo postavili. Deželni mejniki že pred vojno niso mogli vplivati na solidarnost med delavci posameznih dežel, pa se tudi socialpatriotom ne bo posrečilo prepričati združitev zavednih delavcev in kmetov! Proletarce vseh dežel je klical Marks k združitvi, socialpatrioti pa delajo na to, da bi se še Štajerci in Kranjci tepli. Naj se zvijajo kakor hočejo, v Mariboru so si sami potegnili krinko raz obraz. Ako jim je že sloga delavcev in kmetov na Slovenskem zoprna, je razumljivo, da ne morejo in ne smejo opustiti napadov na Sovjetsko Rusijo! Na Kranjske so kričali, na Rusijo so mislili.

Zavednost je slabo polje za demagogijo. Nezavedni se lahko med seboj razkoljejo med Eržene in Koruznike, med Korune in Bahune, zavednega proletariata pa ne bodo premotili. Burka, ki so jo uprizorili v Mariboru in teden prej v Celju, bi bila vredna peresa kakega Cankarja ali Gogolja. S svojimi nepoštenimi manevri so se pokazali pa tudi s še neke druge strani v nad vse nečedni luči. Njihovo vodstvo v Belgradu je že 8. julija sklenilo, da nastopi SPJ v celi državi samostojno. Par tednov pozneje, ko so že imeli vezane roke, pa pridejo v Celje in Maribor »pogajati se«. Značiti so si predstavljali skupen nastop tako, da bi vsi skupaj zlezli pod belgrajsko zeleno mizo in pa »državno nadzorstvo«? Pogajali so se, govorili in stavljali predloge z najnedolžnejšim obrazom, pri tem pa hinavsko tiščali figo v žepu.

So dobri učenci Žerjavovi. Slučaj z ljubljanskim mandatom ni, šel mimo njih brez haska; fiktivne pogodbe (kakor n. pr. v Konsumu) zaveden proletariata odklanja. Belgrajski sklep za Slovenijo ne velja, pravijo sedaj. Prazen izgovor! Tak sklep ni bil nikjer objavljen. V Mariboru in Celju so se razkrinkali kot proste politične varalice.

Tisti hip, ko je postalo jasno, da socialpatrioti varajo, da jim ni za skupen nastop, ker ga jim kapitalistično belgrajsko vodstvo ne dovoli, tisti trenutek se lahko smatra za začetek nove dobe v delavskem gibanju pri nas. Bo vsaj plebiscit, koliko je socialpatriotov in njihovega priveska. Na celjski in mariborski konferenci so bili od njihove strani večinoma nastavljeni »pod državnim« in drugačnim nadzorstvom. Ako računajo s številom glasov, kakor so ga »dobili« pri volitvah v Delavsko zbornico, se varajo. Volilne kroglice niso kuverte, ki bi se dale odpirati in krasti.

Je prav in dobro, da gredo agenti kapitala »samostojno« v volitve. Koliko je dati na njihovo zaveznitvo, so pokazale volitve v oblastne skupščine. V prevajalskem okraju so ostali najbolj vidni socialpatrioti doma in zakrivali, da ima delavstvo v mariborski skupščini enega zastopnika manj. Manjkalo je samo 15 glasov do še enega mandata!

Vest, da gredo socialni demokrati in dekalisti na temelju skupne platforme skupno v volitve, je vzbudila povsod radosten odmev. Novo življenje je prišlo v delavske vrste, zaspani postajajo živahni, dvomljivci navdaja novo upanje. Gibanje postaja vse živejše. Na silno jezo in strah plemenskih socialistov. Sejali so veter, želi bodo vihar; razdor so hoteli, pa jim raste edinstvo prav pred nosom. Kaj bo rekel gospodar — kapital, ko so tako slabo opravili? Kaj bo, če se Martin Krpan ne ukroti?

Martin Krpan je šel na Dunaj, Möderndorfer pojde pa v Belgrad, pravijo zavedni delavci in kmetje. Kaj bo, če bo Möderndorfer res izvoljen! pa Lemež in Gustinčič! O, vsi svetniki božji in še Kristan in Žerjav po vrhu! Pomagajte!

S parlamentarne tribune glas dobro odmeva. Bolj kakor iz malega časopisa ali iz Delavske zbornice. In Möderndorfer in tovariši imajo močan in jasen glas! Zato kaj bo, ako mežiški rudarji in njim enaki ne odnehajo? Mežiška kotlina in Möderndorfer so iz drugačnega lesa kakor Kristanovi ščitniki. Zavedni so in ne odnehajo, čeprav jim nadzorstvo priveže košaro s kruhom višje. Take metode učinkujejo samo pri varovancih kapitalovega nadzorstva. Bivši slovenski »socialistični« narodni predstavniki in poslanci so bili svoj čas poslani v belgrajsko skupščino da tam zastopajo koristi delavcev in kmetov, ne pa, da o prvi priliki položijo mandate in sprejmejo službe iz rok tiste vlade, zoper katero bi bili morali biti v najostrejši opoziciji.

Anton Kristan je prosil ministra Krizmana, ko je bil Krstelj v Parizu, naj ga reši živčnih muk in ga pošlje na Belje za ravnatelja. Ustrezno mu je bilo.

Josip Petejan je vrgel mandat (v nar. predstavnitstvu) v kot in tekel v Trst. Misli je, da ga bo nesel tamošnji proletariata štoporamo v rimski parlament. Zmotil se je, prijahal je nazaj. Tu je sedaj enako Uratniku »pod državnim nadzorstvom«.

Skoro vsi bivši »socialistični« narodni predstavniki in poslanci so napravili karijero. Razen Bernota, ki je še vedno tam, kjer je bil. Naj bodo našeti po abecednem redu, da se čitateljem obudi spomin in da lahko primerjajo: Zvonimir Bernot, Melhijor Čobal, Rudolf Goloub, Anton Kisovar, Jože Kopač, Milan Korun, Anton Kristan, Etbin Kristan, Dragotin Lončar in Ivan Tokan. Ne bo težko uganiti, kateri so pod državnim, oziroma bančnim in kateri pod delavskim nadzorstvom.

Namenoma poudarjamo »nadzorstvo«. Petejan je namreč na mariborski konferenci opravičeval Filipa Uratnika radi njegovega dvoličnega političnega zadržanja, češ, da je on kot tajnik Delavske zbornice pod »državnim nadzorstvom«. Na drugi strani ponujajo socialpatrioti kandidate, ki so kakor Uratnik pod državnim nadzorstvom. Kitek je državni uradnik, dr. Likar, Sitar, Petejan in Mlinar so uradniki OUZD, Kopač je uradnik Delavske zbornice, Mihevc uradnik mestne plinarne — vsi ti in drugi so pod nadzorstvom. Izza državnega nadzorstva škili večkrat še neko drugo nadzorstvo: bančno nadzorstvo! Dokaz: volitve v Delavsko zbornico.

Poslanec mora biti neodvisen. Njegova kontrola so volilci. Še več: vsi delavci in kmetje, tudi tisti, ki iz kakršnihkoli vzrokov nimajo volilne pravice. Kontrola mora biti sistematična, organizirana, kmetje in delavci morajo biti organizirani. Imeti morajo program, platformo, drugače ni nič. Kdor hoče poslance brez kontrole, poslance, ki bodo delali po želji državnega nadzorstva, ministrov, vlade, ta naj voli sorodnike kapitala SPJ ali pa naravnost SDS. Zakaj bi hodili v hišo po ovinkih, ko je vanjo ravna pot.

Sicer pa tisto državno nadzorstvo ni tako strašen babbav, kakor bi ga Petejan rad prikazal. S takim babbavom strašijo otroke, odraslih ne. Konsumno društvo za Slovenijo

je tudi pod državnim nadzorstvom — po zakonu! — pa to nadzorstvo nič ne reče, če sedi Svetek mesto v društveni pisarni — v Delavski zbornici v Zagrebu. Tudi nič ne reče, ako se za štiri dinarje kupljene klobase prodajajo po deset dinarjev. Vsak naš shod in sestanek je pod državnim nadzorstvom. In še kakšnim! Pa radi tega Bernotu ali Leskošku ne pade srce v hlače, da bi razvijal mesto republikanske monarhistično idejo. V Jugoslaviji se je že marsikaj pripetilo, tako daleč pa s terorjem vsaj v Sloveniji še nismo. Tisto »nadzorstvo« naj pošlje Petejan v muzej in še Uratnika zraven, ako bo sprejet.

S tem je ovržena tudi bedasta Hönigsmannova argumentacija na znanem ljubljanskem sestanku, češ, da je tudi Bernot kot poslanec prisegel. Prisegel je tudi Hönigsmann kot uradnik OUZD, pa vendar pravi, da je socialist in republikanec. Zadnji naš shod v Mestnem domu je bil pod močnim oboroženim državnim in policijskim nadzorstvom, pa so sodrugi vseno povedali svoje. Hönigsmann je včasih drugače govoril, danes ima pa nad seboj poleg državnega še drugo nadzorstvo, ki se mu pozna. Ni iz tistega lesa, da bi delil usodo z Möderndorferjem in Tekavcem.

Poleg Uratnika je branil Petejan v Mariboru tudi druge socialpatriotične grešnike, n. pr. Sitarja in večino občinskega odbora v Studencih. Najbolj je otepal socialpatriotijo orjunaškega obiležja. Dobro, da se je nad tem spodtaknil. Zahteval je dokazov. Prav, bomo obudili nekoliko spominov na polpreteklo dobo. V obliki konkretnih dejstev in vprašanj, kolikor posamezni dogodki niso popolnoma pojasnjeni. Veliko se je odigralo skrivaj, izza kulis pa morejo dati le socialpatrioti pojasnila. Naravno, da se semtertja omejimo in izpuščamo imena, da komu ne škodujemo. Socialpatrioti so maščevalni in udarjajo, kjer imajo moč. (Leskošek, Mihevc, Pastorek, Tome, Tekave, Pukl itd.) Tudi kruh odjedo. Se v ničemer ne razlikujejo od fašistov-orjunašev. Sodrugom bodo podatki lahko služili pri agitaciji. Tu so:

Republikanizem — monarhizem.

Filip Uratnik je viden član in eden prvih voditeljev SPJ. Kaj je bil do konca vojne, se ne ve. Socialni demokrat ali socialist ni bil. Prignal ga je veter kakor Podlesnika, Koruna, Olipa, Leskovarja i. dr. Je poleg dr. Korošca, Žerjava in Pucija v častnem predsedstvu odbora za postavitev spomenika kralju Petru Osvoboditelju. To bi ne bilo nič hudega, ali on je član SPJ, ki pravi, da je republikanska. Organiziran je kot »republikanec«, dela pa monarhistično. Ako bi bil odkrit, bi moral izvajati posledice, ali bi jih morala pa SPJ. Ali je v odboru privatnik ali kot tajnik Delavske zbornice? To je važno!

Kot privatnik je po svoji strankarski pripadnosti »socialist-republikanec«. Do sedaj se SPJ ni še izjavila, da je monarhistična. Nauk iz tega naj si napravijo socialpatrioti sami. Ne bo ugoden zanje, še manj za Uratnika.

Ako je Uratnik v odboru kot tajnik Delavske zbornice, ga je morala ta tja poslati. V zbornici odločujejo socialpatrioti v zvezi s fašisti in krščanskimi socialci. Sami fašisti in klerikalci ga niso mogli poslati, ker nimajo večine. Kaj sledi iz tega? Da Petejan zamorca ni in ne bo opral.

Po obstoječih zakonih Uratnika ni mogel nihče siliti, da vstopi v odbor; tudi Delavske zbornice ne more nihče siliti, da pošlje svojega zastopnika v tak odbor. To bi ne bilo z njeno vlogo v nobeni zvezi. Möderndorferja so nekaj silili, pa se ni vdal, tudi Kocmur ni padel na kolena, je rajši šel. Preprosti mežiški rudarski zaupniki — brez visokošolske izobrazbe — niso šli v Kanoso: Tekave tudi ne. Petejanov izgovor na »državno nadzorstvo« je piškav. Otrsete se nadzorstva, ako vaš korumpira, ali pa poidite. **Ugotovljeno bodi, da**

Lev Nikolajevič Tolstoj:

Patriotizem in mir.

(Priredil Vinko Möderndorfer.)

(Dalje.)

II.

Po prihodu na Francosko so ruski mornarji celih štirinast dni praznovali dan za dnem. Med praznovanji so jedli in pili, nato pa vselej govorili. Brzjav pa je prinašal celi Rusiji poročila, kje in kaj so v sredo in kje in kaj so v petek jedli in pili in pri tej priliki govorili.

Vselej, kadar je kateri izmed ruskih poveljnikov napil na zdravje Franciji, so to sporočili vsemu svetu in vsakokrat, kadar je rekel ruski admiral: »Napijem lepi Franciji!« je bilo to naznanjeno vesoljnemu svetu. Gorečnost časopisov pa je bila tolika, da niso ovekovečili samo napitnice, temveč tudi vse pojedine, niti hors d'oeuvres ali malice niso prezrli.

Tako je priobčil neki list sledeči spored oběda s pripombo, da je bil obed umotvor:

Consommé de volaille, petits pâtés.
Mousse de homard parisienne.
Noisette de boeuf à la Bèarnaise.
Faisans à la Périgord.
Casseroles de truffes au champagne.
Chaudfroids de volaille à la Toulouse.
Salade russe.
Parfaits à l'ananas.
Desserts.
Croute de fruits toulonnaise.

V prihodnji številki je bilo čitati: Današnji obed ni zaostajal za včerajšnjim. Sestavljen je bil:

Potage livonien et Saint-Germain.
Zephyrs Nantua.
Esturgeon braisé moldave.
Selle de dagueit grand veneur, etc. etc.

In prihodnja številka je objavila popis tretjega oběda, sledil je popis vinske karte: »taki likerji, take vrste burgundca. Grant Moet« itd.

V nekem angleškem listu je bila navedena količina opojnih likerjev, ki so jih med svečanostmi popili. Bila je tako ogromna, da je komaj verjetno, da bi ji bili kos vsi pijanci iz Francije in Rusije v tako kratkem času.

Tudi govore so objavljali, ampak popisi poedin so bili pestrejši kakor govori. Ti so bili vedno iste besede v različnih zvezah. Smisel je bil vedno enak:

»Mi se nežno ljubimo in smo vzhiceni, da se imamo tako radi. Naš smoter ni vojna, ne osveta, ne ponovna osvojitve izgubljenih provinc: naš smoter je samo mir. gojitev in utrđitev miru, pokoj in mir Evrope. Živela ruski car in carica! Mi ljubimo carja in carica in mir. Živela prezident in njegova soproga! Mi ljubimo prezidenta in njegovo soprogo. Naj živi Rusija, Francija, njih mornarica in armada! Mi ljubimo armado, ampak tudi mir in komandanta ruske mornarice!«

Govori so redno končali, kakor poljudni kupleti z refrenom: »Toulon-Kronštat« ali »Kronštat-Toulon«. Imena teh dveh mest, kjer so pojedli toliko različnih jedi in popili toliko vina, so izgovarjali kakor besede, ki naj navdušijo zastopnike vsakega naroda k najplemenitejšim dejanjem — kakor besede, ki jim ni treba nadaljnje razlage, ker imajo že same zelo globok pomen.

»Mi se ljubimo, mi ljubimo mir!« Kaj naj bi še dostavili tem besedam, če zadonita istočasno dve nacionalni himni — ena slaveč carja s prošnjami za njegovo srečo, druga preklinjajoč vse carje in prerokujoč jim pogin?

Oni, ki so znali ob teh prilikah posebno odlično izraziti svoja ljubezniva čustva, so bili odlikovani in nagrajeni; taki, ki so izkoristili preobilico teh čustev, so dobili nenavadna in nepričakovana darila. Neka francoska provinca je obdarila carja z zlato knjigo, v kateri baie ni bilo napisanega ničesar, ali vsaj nič pomembnega, ruski admiral je preiel s cvetjem obsut plug iz aluminija in še veliko več drugih prav tako čudnih drobnarij.

Tem nenavadnim dejanjem so sledili še bolj čudni verski obredi, katerih so se bili Francozi dozdevno že davno odvadili.

Od časa konkordata sem, težko da bi bili toliko zmollili, kakor so v tem kratkem času. Vsi Francozi so postali nenadoma zelo verni in okrasili so z vso skrbjo sobe ruskih mornarjev prav z onimi slikami, ki so jih nedavno porej prav tako skrbno pometali iz svojih šol kot škodljivo orodje praznoverstva.

Molili so nepretrgoma; kardinali in škofje so prirejali povsodi pobožnosti in so najčudnejše vodili sami. Tako je škof v Toulonu pri spuščanju nove bojne ladje v morje govoril o Bogu Miru, a je istočasno prav raz-

umljivo povedal, da je pripravljen v potrebi občevati tudi z Bogom Vojne:

»Kaj bo njena usoda, ve sam Bog«, je rekel škof, govoreč o ladji. »Ali bo iz njenega groznega telesa bruhala smrt? Tega nihče ne ve. Toda če bi morali kdaj pozneje, ko smo danes molili k Bogu Miru, moliti tudi k Bogu Vojne, smo lahko uverjeni, da bo Francija stopila pred sovražnika v isti vrsti z mogočnimi ladjami, katerih moštvo je danes sklenilo tako močno bratsko zvezo z nami. Vendar pa ji taka bodočnost ne bodi odločena! Naj to praznovanje zapusti samo miren spomin, kakor spomin na velikega kneza Konstantina!« Naj prijateljstvo med Francijo in Rusijo napravi oba naroda za varuha miru!«

Sočasno je brzelo na deset tisoče brzjav iz Rusije v Francijo in obratno. Francoske žene so čestitale ruskim in te so sporočile svojo zahvalo. Neki ruski gledališki igralci so pozdravili francoske gledališke igralce, francoski igralci so odgovorili, da bodo ohranili pozdrave ruskih tovarišev globoko v srcu. Ruski dijaki prava, iz nekega mesta so sporočili francoskemu narodu svoje občudovanje. General Peter se je zahvalil gospe Pavlovi. Gospa Petrova je zagotavljala generalu Pavlu iskrenost svojih čustev za rusko nacijo. Ruski otroci so poslali francoskim otrokom pozdrave v nevezani besedi, francoski so odgovorili v verzih in prozi. Ruski minister za prosveto je zagotovil francoskemu nenadno prijateljstvo Franciji, katerega je opaziti pri vseh otrocih, mladnikih in učenjakih njegovega oddelka. Člani društva za varstvo živali so izrazili svoje najtoplejše nagnenje do Francozov. Magistrat mesta Kasan je storil isto.

Neki korar, iz Arrare je poslal protopopu carskega dvora zagotovilo, da je v srcu vseh francoskih kardinalov in škofov globoka ljubezen za Njegovo Veličanstvo Carja in za vso njegovo družino, da imata francoska in ruska duhovščina skorajda isto vero in da skupno častita sveto devico. Nato je odgovoril protopop, da so vzbudile molitve francoske duhovščine za carsko družino vesel odmev v srcih ruskega ljudstva, ki z vso ljubeznijo časti carja in da se more Francija zvesti na ruski narod, ki pravtako časti sveto devico, v življenju in smrti.

Generale, brzjavne uradnike in trgovce so navdušila ista čustva. Ves svet si je čestital in se zahvaljeval. (Dalje prih.)

*) Konstantin Nikolajevič je v letu 1857. obiskal Toulon.

v pripravljalnem odboru za ustanovitev Slovenske Akademije Znanosti in Umetnosti ni zastopnika Delavske zbornice. Po socialpatriotski logiki je slovenska Akademija plemenska, srbska pa narodna.

Sedaj me vidite, sedaj me ne vidite . . .

Ne bomo razlagali pomena teh besed v ljudskih ustih. So preveč znane. Antona Kristana zavedni delavci poznajo. Tudi nezavedni pravijo, da ga poznajo. Pa ga ne. On pa vse pozna. Ima od sile dober nos in neznansko fin čut. Ne samo za bitke in bržolice. Je velik podpornik socialpatriotizma, ki se njegovih dobrot ne brani. Še prosi zanje. Priznava dva razreda človeške družbe in dela za oba, ker je usmiljen. Za delavskega in bankirskega. Za enega z desnico, za drugega z levico ali z obema, kadar je ena brezposelna. Za »delavski« razred je ustanovil »Delavsko politiko« z desnico, ki sicer dela z njo za banko. Je bila slučajno »brezposelna«. Nazadnje jo je z obema rokama podaril socialpatriotu. Ali z nadzorstvom ali brez njega, bomo še videli. Zakaj jo je podaril? Kaj ima on od tega? Noben muzikant ne svira zastoni.

Kljub njegovemu dobrotnemu srcu ga socialpatrioti javno zatajujejo. Zakaj ta tajna diplomacija, čemu ta zakonita igra? Dobri barvi se ni bati solnce. Zavedni delavci pazijo in vidijo tudi takrat, ko glumci mislijo, da gledalci ne vidijo.

Beseda ni konj.

Bodi mož-beseda. Tako pravimo, kadar hočemo, da ne ostane dana ali izrečena beseda samo beseda. Tudi Uratnik in Svetek A. Kristana dobro poznata. To sta dokazala s svojim odprtim pismom nanj v nekdanjem »Socialistu«. To je bila beseda. Sta še istih misli? Ali morda pravita, da beseda ni konj? Svetek je včasih gledal v Kristanovo »hišo« le od zunaj, sedaj pa sedi v njej in gleda ven. Da, beseda ni konj — pri ljudeh gotove vrste. Ko se Svetku še niso ogreli vladni franki (za ameriško potovanje) v žepu, je rogovilil na nekem javnem shodu v Šostanju: Če bi bil imel ob prevratu samo 20 »marinarjev«, celo Slovenijo bi zavojeval. Korajžno, kaj ne? A Kristan je še večji kamplej, pa je Svetka zavojeval brez »marine«.

Uratnik in Svetek sta eno, Svetka ima pa Kristan v žepu. Gre vse lepo po redu, kakor svetniki v litanijah. SPJ mirno prenaša tako voditeljstvo, ne ozira se na še nepozabljeno polpreteklost — znamenje, da je bilo tudi njej Uratnik-Svetkovo pismo samo — kos papirja.

Zavedno delavstvo pa sodi drugače. O tem se je prepričal tudi Petejan na mariborski konferenci in že prej — takrat, ko je mariborsko delavstvo njemu in Kristanu, ki ga je bil seboj pripeljal, pokazalo, kje so pri Ljudskem domu vrata.

»Eja, eja, la la la . . .«

Leta 1918 so vstopili sedanji socialpatrioti v Narodne svete in Narodno vladno brez pooblastila delavstva. Pooblastilo so si dali kar sami med seboj. A. Kristan dolži »Pod Lipo« Petejana, da ga je on potisnil noter. Golouh in dr. Ferfolja sta tiho. Tržaški slovanski oportunisti so v zvezi z narodnjaki poklicali v Trst italijansko vojsko braniti tržaški kapital pred gladno iz strelskih jarkov se vračajočo »mularijo«. Bersaglieri in arditi so vkorakali, plemenski socialisti pa jadrno odkurili pod zaščito — šajkače.

Tu grmijo zoper militarizem, se navdušujejo za zaslužnjene brate v zasednem ozemlju in so sploh vsestranski. Nihče jim ne reče: Prirorci ne bodo komandirali Štajercev in Kranjcev. Pa bi jim lahko rekli: Poglejte se v ogledalu svojega tržaškega narodnega in socialističnega izdajstva! Svoje dni smo reklamirali Trst za sebe, svojo univerzo smo hoteli postaviti vanj — sedaj pa odmeva po ulicah tržaških fašistovski »Eja, eja, la la la!« Italija bi morda vseeno dobila Trst, a »socialistične« sramote ni bilo treba.

»Socialistične« vislice za delavce.

13. maja 1919 je proglasila Narodna vlada, ki je v njej sedel A. Kristan, nad vsemi obmejnimi kraji preki sod. (Uradni list 14. maja 1919.) Bil je proglašen v krajih, kjer je največ delavcev. Radi nevarnega širjenja hudodelstva punta, ropa, javnega nasilstva s hudobnim poškodovanjem tuje lastnine itd., so rekli. Kjer je bil preki sod, se niso smeli vršiti shodi in sestanki, vsako organizacijsko delovanje je bilo izpodrežano. Najbolj so bili prizadeti radovljiški okraj (Jesenice, Javornik, Dobrava, Kranjska gora itd.), Prekmurje, Dravska dolina (Maribor, Muta, Guštanj, Prevalje, Črna, Mežica itd.).

Preki sod je pa veljal tudi za trboveljski revir, ki ni ob mejah. Ali se Trboveljčani še spominjajo, kakšen sprejem so priredili A. Kristanu, ko je prišel mednje kot minister?

Takratni »Napreje« — od 15. maja 1919 — je bil moralno prisiljen podati nekako izjavo. Seve, ker nihče ni hotel prati zamorca. Resolucijo izvrševalnega odbora, ki jo je bil predlagal odbor ljubljanske krajeve organizacije in je bila sprejeta, niso objavili (»Napreje« je bil v njih rokah do konca leta 1921). Delavce, ki so zahtevali kruha, so proglašali za puntarje. Izvozniki črni so pa na debelo tihotapili in goljufali državo in ljudstvo. (Dalje prih.)

Kaj nam nudi pakt prijateljstva gg. Korošec-Vukičević?

Razpis volitev v parlament je rodil tudi »Pakt prijateljstva«, ki sta ga medsebojno skovala g. Korošec in Vukičević, da si po volitvah zagotovita še nadalje vodstvo naše države v svojih rokah. Doseženi sporazum je postal pravcato sredstvo angleškega konservativnega militarističnega veleimperija, ki skuša popolnoma kolonizirati jugoslovanske pokrajine in na ta način podjarmiti Balkanske narode v boju proti internacionalnemu proletarskemu gibanju.

Priznanje socialistične unije sovjetskih republik je postalo tudi za državo SHS že skrajno neobhodno in važno. Številna brezposelnost, zastoj v gospodarstvu in industriji itd. so povojni pojavi, ki naravnost silijo svet, da postavi nove, demokratičnejše odnose med narodi celega sveta, ki bodo ustvarili nove pogoje za izvedbo popolnejše svetovne gospodarske konsolidacije.

Da bi se pa jugoslovanska buržoazija še izognila tem problemom in s tem priznanju Sovjetske Rusije na

Najboljši šivalni stroj in kolo je edino le

GRITZNER in ADLER

za dom, obrt in industrijo v vseh opre mah. Istotam pletilni stroj DUBIED.

Pouk v vozenju brezplačen. — Važljeta garancija. Delavnica za popravila. Nizke cene, tudi na obroke.

JOSIP PETELINC, Ljubljana blizu Prešernovega spomenika.

eni strani, na drugi strani pa, da bi zadostno zaščitila inozemski kapital, ki črpa narodovo zdravje in bogastvo v SHS, a obenem tlači delavno ljudstvo k tlom, zato se je odrekla svojemu kapitalističnemu samoupravnemu gospodarstvu in se podvrgla angleškemu veleimperiju, voditelju internacionalne buržoazije, proti združevanju kmetijskih in delavskih mas vseh narodov, da na ta način obdrži proizvajajoči delavni razred pod svojim pritiskom.

Policijski režim Korošec-Vukičević, ki že gazi zakonite državljanske in ustavne pravice, izvaja v dobi predstojećih državnih volitev nasilje in teror, s katerim onemogočava delavnemu ljudstvu po ustavi in zakonu zagamčeno svobodo zborovanja in združevanja. Delavnemu ljudstvu se odreka svobodna volja in odločitev v prihodnjem poslovanju. Dogodki južnih krajev države so se pojavili tudi v Sloveniji, osebno na Gorenjskem. Navedemo naj samo nekatere slučaje:

Dne 17. avgusta t. l. je sklicala sekcija kovinskih delavcev Dobrava, krajeve organizacije KDZ v Gorjah, javni strokovni shod sporazumno z obratnimi zaupniki v gostilniških prostorih Ivana Stareta na Dobravi. Shod je bil s točnim dnevnim redom prijavljen glavarstvu. Ta shod je pa orožništvo na brzojavko okrajnega glavarja v Radovljici po paragrafu 6 zakona o zborovanjih prepovedalo. Ondotno delavstvo že par let sem preživlja krizo v industriji. Oblast prepoveduje delavstvu že tudi vsako strokovno in življensko obrambo. Gostilničarjem na Gorenjskem se tudi oddajo lokalov za shode prepoveduje. Slučaj obč. Gorje! Pretekli teden je bil prepovedan strokovni shod železničarjev v Kranjski gori. V nedeljo, dne 21. avgusta je bil prepovedan volilni shod JSDS in DKL v Kranjski gori.

Ali so to svobodne volitve? »Slovenec«, glasilo SLS, in gg. dr. Korošec in Vukičević trdijo in pišejo, da volilnega terorja v Jugoslaviji ni. Zato vprašamo g. velikega župana ljubljanske oblasti, kaj misli ukreniti pri podrejenih organih in svrhu zaščite volilne svobode. Kaj misli ukreniti radi prepovedi volilnih shodov DKRB, ki ga tvori JSDS in dekalisti.

Delavci se še dobro spominjamo volilnih shodov SLS pri zadnjih državnih in okrožnih volitvah, ko sta nam razlagala načelnik in podnačelnik jugoslovanskega poslanskega kluba gg. Korošec in Sušnik program Slovenske ljudske stranke, ki da je zastopnica vseh stanov, in to primerjamo z njihovimi dejanji ter vidimo, da so bili njihovi krasni govori samo prevara. »Pakt prijateljstva« koraka po poti PP. režima in bo doživel med slovenskim narodom slabe uspehe dne 11. septembra 1927.

Naloga delavnega ljudstva pa je, da po vseh industrijskih revirjih in na deželi po vaseh razširi svojo razredno politično, strokovno, gospodarsko in kulturno organizacijo, da z vso bojovno razredno proletarsko zavestjo in aktivnim sodelovanjem napove boj izkoriščajočemu mednarodnemu kapitalu, a obenem obsodi razbijaški socialpatriotizem, ki slabi in ovira delavni razred, da se ne more popolnoma konsolidirati. Socialpatriotsko kompromisarenje s kapitalom v Delavski zbornici, volitve v Delavsko zbornico, oblastne volitve, boji mežiških rudarjev, izključevanje iz strokovnih organizacij, vsedelavski zlet v Ljubljani, Svetkovi udarniki v Ljubljani in Jeramovi udarniki na Jesenicah, Delavske tiskarne itd., itd. so nam dovolj jasni dokazi.

Naj živi skupna kandidatna lista Delavsko-kmečkega republikanskega bloka, naj živi socialistični boj izkoriščevalnemu meščanskemu kapitalu!

Razno.

Volilni shodi JSDS-KDZ in dekalistov.

27. avgusta ob 19. uri v Studencih pri Mariboru pri »Beli zastavi«. V Hrastniku popoldne dva sestanka.

28. avgusta: v Mariboru, Gambinova dvorana ob 10. dop., v Rušah ob 15. uri; v Dolu pri Hrastniku dopoldne, popoldne pa v Čeeah. V Laškem ob 9. dop.; v Trzinu ob 10. uri. V Bohinju in v Gorjah čas na plakatih. Na Vrhniki ob 9. Na Vranskem ob 8. V Gornjem gradu ob 14. V Teharjih ob 9. V Košnici ob 15. uri. V Medvodah ob pol 16. V Bizoviku ob 10. v Bizjakovi gostilni. V Šmartnem pri Litiji ob 7. v Mačkovi gostilni. V Litiji ob 10. uri v gostilni Cerar.

Vsem naročnikom v krajih, kjer ni organizacije, prilagamo položnice. Zamudniki naj pošljejo zaostalo naročnino takoj! Za julij 8 Din, za avgust 10. —! Kdor ima že plačano, naj položnice ne smatra za terjanje. — Ne odlašajte, kajti, kdor ostane proletarskemu tisku kaj dolžan brez opravičbe, kaže svojo nezavednost.

Za dvakratno izdajo »Napreje« je poslalo po 10 Din do 20. avgusta 147 naročnikov, ta teden zopet 10 naročnikov, skupaj 157 naročnikov.

»Slovenec« 26. avg. piše, da se je na Möderndorferjeven shodu 28. avg. v mariborski Gambinovi dvorani bati, da pride do izgrediv, »ker vlada med pristaši Pe-

tejanove liste veliko ogorčenje«. To diši po želji, da bi vlada shod prepovedala; zato je tudi naslov tak: »Shod komunistov«.

»Svobodne volitve.« Klerikalci so sklenili z radikali pakt, znan pod imenom »blejski sporazum«. Napovedujejo svoj vstop v vladno po volitvah in prevzamejo nase vso odgovornost že za sedanje delo vlade. Lažejo, da so volitve svobodne. »Slovenec« piše 20. t. m.: »Poudariti je treba, da povsem soglašata (dr. Korošec in min. preds. Vukičević) v mišljenju, da so volitve tokrat v Sloveniji povsem svobodne«. Zakaj poudarja »Slovenec« samo Slovenijo? V tem tiči priznanje, da je v ostalih delih države nekoliko drugače. Dogodki v Bohinju pa pričajo, da tudi v Sloveniji ni vse v redu. V Zagorju in Trbovljah naši govorniki militarizma in umora rudarja Fakina še omeniti niso smeli, zastopnik oblasti jih je takoj prekinil. »Slovenec« od pretekle nedelje pa se čudi, »da socialisti na svojih protestnih shodih nikdar ne omenjajo uboja delavca Fakina v Trbovljah«. Sicer ima tu v mislih socialpatriote, ker pravi dalje, da oni »vsled svojega najnovejšega političnega prijateljstva (s fašisti, ki pa ni najnovejše, temveč že staro) tega ne morejo«, kar je točno, a jako najnovejše, da to konstatira ravno »Slovenec«, ki je zadnje čase nekaj uradni organ. Mi bi radi govorili, pa ne smemo. Govorec o zvezi med klerikalci in radikali piše »Slovenec« dalje: »Tako vidimo, da med volilnimi politiki SLS in NRS vlada popolno soglasje, osnovano na odkritosrčnem sporazumu, ki ne gre za tem, kako bi se med zavezniki delila oblast, ampak se naslanja na moralne temelje, kako okrepiti državo in jo izvleči iz vrtince strankarskih strasti na pot zdravega političnega in gospodarskega razvoja«. SLS torej nosi polno odgovornost za dogodke ne samo v Sloveniji, ampak v celi državi. Na drugem mestu izvaja: »Še nikdar se ni tako svobodno dihala v naši državi kakor danes, ko ne strahujejo državljani nobene oborožene čete in skrb onih resnično demokratičnih politikov, ki so se združili na programu sedanje vlade, bo, da se bo ta svoboda vseh pošteno mislečih ne samo čuvala, ampak tudi utrčila in poglobila, teror in korupcija pa s koreninami izruvala«. Zavestna laž! Napad na dr. Košutića v Skoplju, izgon »Obzorovca« poročevalca iz Skoplja, aretacije kandidatov in čuvarjev skrinjic, preganjanje vlagateljev liste Delavsko-kmečkega republikanskega bloka v Sarajevu, teroriziranje podpisnikov list HSS v južni Srbiji, neprestane konfiskacije listov, hišne preiskave, aretacije itd. itd. Opozicija protestira. Davidović grozi s ponovno obtožbo ministrov. »Slovenec« pa govori o svobodnih volitvah v celi državi. Ali mu Barbussevo pismo ni znano?

Pregled organizacij, ki so obračunale za junij, bo objavljen v prihodnji številki »Napreje«.

Manifest JSDS in KDZ smo razposlali vsem organizacijam in zaupnikom. Če smo ga poslali v kak kraj premalo, pišite takoj, koliko naj ga še pošljemo. Agitirajte z njim od moža do moža! Naročniki ga že imajo v »Napreju« št. 29.

Zbirajte za obrambni sklad. Zdaj v volilni dobi morajo sodrugi in somišljeniki svoje zbirke podvojiti. Stranka ne more zdaj nič prispevati, kajti razen običajnih so še izredni stroški v volilni borbi in proletarska stranka nima črnih fondov in rezerv. Za 18 družinskih članov pri 8 mesečnem preganjanju je dosedanja zbirka odločno premajhna, zato požurite se z zbirkami, da bodo angleški kapitalisti in njih podrepaniki videli, da niso nič, kadar hočejo z denarjem ugonobiti delavsko gibanje.

Komunistični manifest mora poznati vsak socialdemokrat. Cena 3 Din. Naročite ga pri upravi »Napreje« v Ljubljani.

Boji in napredek mežiških rudarjev je knjiga, v kateri S. Vinko Möderndorfer obširno pojasnjuje, kako izkorišča angleški kapital naše narodne dobrine. Popisana je v njej zgodovina mežiškega rudnika, bojov in trpljenja mežiških rudarjev. Stane samo 10 Din. Menda ne moreš biti enak socialpatriotskemu kandidatu dr. St. Likarju, ki je izjavil, da mežiške afere ne pozna in da niti te knjige ni čital! Naroči jo takoj, če je še nimaš!

Seja upravnega odbora Delavske zbornice z dne 16. avgusta 1927. Predsednik Čobal je otvoril sejo z dnevnim redom: 1.) Poročilo predsednika in tajnika. 2.) Sklepanje o brezposelni podpori iz fonda, ki ga je nakazalo ministrstvo. Sedanja kvota je izčrpana. Od 1. oktobra 1927 dalje bo minister redno nakazoval 100.000 Din za podpore. Za rudarje in člane Bratovskih skladnic se podpora iz tega fonda ne izplačuje, ker se pri Bratovskih skladnicah ne vplačujejo prispevki za Posredovalnico dela. — Stavbo za Delavsko zbornico gradi Gradbeno podjetje inž. Dukič. (Prvo stavbo Delavske zbornice gradi najbolj reakcionarno podjetje, katero gazi neprestano zakon o zaščiti delavcev, Op. por.) — Nadalje se je sklenilo, da se naj pravilnik za izplačevanje brezposelnih podpor spremeni. Tozadevne predloge naj predlagajo Posredovalnice dela po svojih praktičnih izkušnjah. Sprejeto. — Tajnik zbornice prečita dopis Miroslava Pevca za povrnitev dejanskih stroškov v zadevi klerikalne in socialpatriotske korupcije. Med čitanjem delajo klerikalci nemire, »Zedinjaši« jim sekundirajo. Dr. Bohinjec navaja, da se mora Pevcu vsekakor priznati odškodnina, ker je varoval ugled zbornice s tem, da je preprečil nadaljnje malverzacije. Sklene se, da se odstopi zadeva finančni kontroli. K besedi sta se oglasila tudi klerikalca Gajšek in Žužek in skušala zadevo spraviti s sveta, kakor da bi nič ne bilo. S. Leskošek je vprašal upravni odbor, kako pride zbornica do tega, da je član finančne kontrole Žužek obenem uradnik zbornice pri Posredovalnici dela v Ljubljani. »Socialistični« voditelji so odgovorili, da je

Ni dovolj, če zahtevate pri trgovcu samo žitno kavo. Teh je več vrst. Če hočete res nekaj redilnega in okusnega, potem zahtevajte Žiko v rdečem zavitku.

Pletilni stroji najnovejšega patenta »Ideal«, nemškega izdelka, so edina in najugodnejša prilika za trajni in dober zašlužek. — Pouk in pojasnila daje: Franc Kos, Ljubljana, Židovska ulica šte. 5.

DZ samo revizijska instanca za Posredovalnice dela in da so tam uradniki, ki niso v zborničnem proračunu. — Strokovna komisija je poslala dopis, da naj zbornica odpošlje delegacijo v Srbijo, da bo preiskala stanovanjske razmere. Na to je nekdo prav dobro zadel, ko je rekel, da se naj predlog odkloni, saj imamo Golmajerja v Beogradu in da plačujemo 280.000 Din za centralno tajništvo. Nato se je storil sklep, da naj stavbni odbor kontrolira novo stavbo, nakar je bila seja zaključena.

Dopisi.

Trbovlje. (Korošec shod.) Kdor hoče poslušati, prav, kdor pa bi hotel tudi kaj vprašati, naj dobi nagobčnik. Tako so naredili klerikalci v Trbovljah. Če je kdo hotel na shod, se je moral podpisati, da bo poslušal brez vsakega medklica, drugače ni imel vstopa na shod, na katerem je govoril maziljeni g. Korošec, znani zagovornik kapitalizma in zaščitnik korupcije. Na dolgo in široko je govoril o notranji in zunanji politiki. Razlagal je tudi, da se vojne ni treba bati, kajti je ne bo. Imamo mnogo topov, ki smo jih dobili pri Solunu, a imamo tudi prijateljske zveze z Nemčijo, ki nam bo dala najbolj moderne topove. Imamo tudi zvezo s Čehoslovaško in Poljsko, ki nam lahko da zrakoplove. Imamo pa tudi zvezo z Avstrijo, Madžarsko in Romunijo. Tako, da smo vsestransko prav dobro pripravljeni z vsem. Zlasti so pa naši vojaki Slovenci, Hrvati in Srbi med najboljšimi bojevniki... Kdor bo to čital bo takoj vedel, zakaj gospod komisar na našem shodu s. Möderndorferju ni dovolil govoriti o vojni. Dr. Korošec je nadaljeval: Ljudje vprašujejo, zakaj Jugoslavija ne prizna Rusije; zato, ker tega ne dopušča Anglija. Nisem mogel vprašati, če smo že res angleška kolonija. Na nas Korošec tudi ni pozabil: Marksisti so na napačni poti, ker stojijo na stališču razrednega boja, ki vodi boj proti kmetu. Mi, slovenska ljudska stranka, smo stanovska organizacija, k nam spadajo vsi stanovi brez izjeme. Saj je kapitalist tudi izkoriščen, če mora drugemu kapitalistu plačati drago čevlje. Mi, ki imamo odprte oči in ušesa, smo videli na tem shodu, kako se dr. Korošec boji tistega časa, ko boš delala industrijski in kmečki delavec roko v roki. Takrat bo prišel tudi zanj obračun in ne bo več farbal kmeta, da vodi industrijski delavec razredni boj proti kmetu. O korupciji je dr. Korošec tudi govoril: Ljudje vprašujejo, zakaj se ne odkriva korupcija, pa korupcija se ne sme odkrivati zaradi zunanjosti, a znotraj pa da SLS vodi boj proti njej. Če bi bil dr. Korošec bolj pošten, bi moral reči, da se korupcija zato ne sme razkrivati, ker so korupcionisti pri vseh tistih strankah, pri katerih so klerikalci sodelovali. O volitvah je še rekel: Saj socialstov se ni treba bati, saj ne bodo dobili nobenega poslance. Komunisti (misli na JSDS-KDZ in dekaliste) pa, če dobijo kake tri, bodo pa razveljavljeni po zakonu o zaščiti države. Prav z veseljem je naglašal, da bodo klerikalci oktobra že na vladi. Op. uredn.: Če bodo veljali zakoni, bodo razveljavljeni mandati nasilnežev. Kdo pa je nasilnež, bodo odločevala sodišča, ne Korošec. Razen seveda, če pojde Korošec po Pašičevi in Pribečičevi poti fašizma. A v tem slučaju bo SLS še hitreje zgubila zaupanje, s katerim se je doslej bahala!

Na meščanski šoli v Mežici se bo vršilo vpisovanje v I. in II. razred v četrtek dne 1. septembra od 8. do 12. ure. Novinci naj predložijo pri vpisovanju šolski izkaz osnovne šole, drugi pa letno izpričevalo. Vse nadaljnje o pričetku pouka bo razglašeno pri vpisovanju. — Ravn.

Mežica. Če se človek zanima in skrbi za bodočnost, mora že danes preudariti, koga mora voliti pri prih. volitvah, da bo prav storil. Vsak naj voli po svojem prepričanju. Meščanske stranke imajo pred vsakimi volitvami polne usta dobrot. Toda teh smo delavci že siti, od dejanjskih dobrot pa še ničesar nismo imeli, razen praznih želodcev, visokih davkov itd. Pa tem strankam mi njih delo ne zamemo toliko, ker vemo, da v svoj žep ne bo nihče pljuval. Bolj zamerimo tistim lažnivim in ne-

sramnim hlapcem, ki hodijo med nas delavce trositi fraze, koliko da so že za nas storili. V. Eržen, voditelj mariborske SPJ, se upa priti med nas lagat še na zadnjo uro, kako za nas delavce delajo, a povedati ni mogel, kaj da so že naredili. Njih delo je izvršeno na ta način: Delavsko zbornico koritarjem, delavske tiskarne kapitalu... Močne organizacije so razbili, tako da ljudstvo zgublja vsako pravico. Konkretni slučaj je bil tudi pri nas. Pri razpustu proletarskega občinskega sveta v Mežici so molčali. Nekateri so še prav pridno blatili naše sodruge. Meni se čudno zdi, kako da Mlinar in Štern iz Črne ne spregledata. Saj sta vendar delavca in ne razumem, kaj delata kot namestnika na listi tistih, ki so že dejansko pokazali, da jim ni za delavce. Karl Marks nas je učil »Proletarci vseh dežel, združite se!« Ali je to Marksov nauk, če bo tista skrinjica SPJ kradla skupnosti glasove? Proletarci, obrnite hrbet takim farizejem. spoznavajte resnico. Čitajte »Naprej« in »Enotnost« in združite se v resni in zavedni organizaciji JSDS in KDZ. Tudi žene pomagajte pri skupnem delu, nikar ne branite možem čitati. Nasprotno, čitajte tudi ve, kajti z vašo pomočjo bomo zmagali mnogo prej. **Delavec v Heleni.**

St. Pavel pri Preboldu. V nedeljo, 21. 8., je sklicala pri nas SPJ volilni shod, na katerega sta dospela kar dva govornika, g. Grčar iz Maribora in kandidat Komavli iz Celja. Shod se ob napovedani uri ni mogel otvoriti, ker razen sklicatelja Nidorferja in Pilkota se shoda od pristašev SPJ ni nihče udeležil. Pozneje je prišlo 5 socialnih demokratov in 5 dekalistov ter 4 do 5 neopredeljenih ljudi. Skupno število udeležencev je bilo 16. Ob 11. uri je otvoril s. Nidorfer shod in podal go-spodu Grčarju besedo. Ta je sicer obdelal klerikalce in radičevce, vendar se ni dotaknil demokratov-orjunašev. Povedal je med drugim, da se SPJ bori za demokracijo. Njegov drug Komavli je to ponovil in priporočal glasovati za njega in Petejana. Volilci so vzeli to hladno na znanje. K besedi se je oglašil s. Leskošek, kandidat Del. kmečkega republikanskega bloka. Obrazložil je, kako se bori SPJ za demokracijo, navajal je slučaj v Mežici, kjer je neki socialistični kapitalist Monring zahteval razpust občine in krajevnega šolskega sveta. O razpustu je SPJ molčala. Njen član Logar je dobil najprej od kolonialnega kapitala rudniško restavracijo, vlada ga je pa imenovala za člana v gerentski sosvet. Sosveti in komisariji pa ne predstavljajo demokracije. Sodrugi Leskošek je očital SPJ, da se ona ne bori za demokracijo, podarjal je, da so občine zelo važne in je treba, da jih upravlja ljudstvo in ne komisariji belgrajskih vlad. Ta očitke je oba govornika SPJ tako razburil, da se jima je takoj mudilo na vlak in sta odšla. Navzoči so pa izjavili, da bodo glasovali 11. septembra za Del. kmečki republikanski blok, za 7. skrinjico, z nosilcem Vinkom Möderndorferjem.

Črna. V nedeljo, 14. t. m., je bil v Črni shod, ki ga je sklicala »Zveza delavskih žena in deklet«. Govorila je najprej Ajdiškova iz Ljubljane o potrebi ženske organizacije, agitirala je pa tudi za SPJ. »Nevtralnost« te organizacije se je pokazala še bolj jasno, ko je nastopil po Ajdiškovi Eržen iz Maribora. Kakor imajo ti ljudje navado, je od kraja do konca strupeno napadal Delavsko-kmečki republikanski blok in sodr. Möderndorferja. Za njim se je oglašil rudar Alojz Sterže iz Črne. Kritiziral je jedrnatost vse Erženovo govorenje in ga vprašal za nekaj pojasnil, n. pr. ali more izreči delavski voditelj besede: »In če crknem, Möderndorfer ne bo izvoljen!« Potem, zakaj se Eržen ni hotel združiti za enoten nastop pri volitvah, čeprav so se izrekli vsi delavski zastopniki za enoten nastop. Med Steržetovim govorom je zaklical neki član organizacije SPJ v Črni: »Tudi mi bomo volili enotno listo socialdemokratov in dekalistov!« Sterže je vprašal Eržena tudi, zakaj so ustanovili v Mariboru svojo posebno stranko SPJ, ali morda niso imeli dovolj poguma vreči strankinega tajnika s. Bernota? Nato je Eržen zopet na dolgo in široko po svoje razlagal o enotnem nastopu, na druga vprašanja je pa ostal od-

govor dolžan. Znani Filip Mlinar je nato prečital neki dopis našega centralnega tajništva radi »Sloge« in pristavil, da je zahteval svojo hranilno vlogo in jo dobil; ko je zahteval pa tudi svoj delež, je dobil odgovor, da ga bo dobil 4 tedne po občnem zboru. Dobil ga še vedno ni in vpraša, zakaj ga ne dobi, če smo socialni demokrati res poštena stranka. Mlinar ve, kaj so napravili njegovi voditelji s »Slogo«, vendar pa pride s takimi stvarmi pred ljudi. Razbijačem pride pač vse prav, pa čeprav njih sredstva nje same smešijo in sodijo. Že ko se je shod začel, je neki domači socialpatriot povedal, da so na shodu navzoči tudi socialni demokrati, zato pa je Eržen tudi skušal z demagogijo in lažmi slepiti ljudi, češ, morda pa katerega le ujame. Zato mu je neki naš sodrug tudi povedal: kdor hodi z demagogijo med proletariat, mora propasti, zato je propadel Jurij iz Zagorja in France iz Ljubljane, prav tako bo tudi Viktor iz Maribora.

Šoštanj. V nedeljo, 21. 8., se je vršil v hotelu Jugoslavija v Šoštanju slabo obiskan shod samostojne demokratske stranke. Bilo je z radovedneži vred kakih 20 prisotnih. Pred vratmi dvorane je rentalil Bajt, nastavljenec bolniške blagajne, rekoč: »Demokrati kar imajo, naj imajo, nič več nič manj. Pa ti bernotovci, da so se zvezali z Gustinčičem!« Slučajno pride mimo s. Pevec. Obrnjen proti njemu pravi Bajt: »Da veš, Pevec, če skličete shod v Šoštanju, vam ga jaz razbijem. Če pride Möderndorfer, ne bo govoril. Gustinčiča bom razkrinkal, poznam ga še iz Idrije.« Nato mu odgovarja Pevec, da ima vsaka stranka pravico sklicati shod kjerkoli se ji ljubi. Vpraša ga, če se boji, da bi šoštanski delavci zvedeli resnico. Da nima SPJ v Šoštanju delavstva za seboj je dokaz to, da je Zadrugi dom zmiraj prazen, dočim so vse druge gostilne polno natrpane. Koradeja so pridobili na ta način, da je dobil mesto gostilničarja v konsumu. V debato poseže tudi Premužič, češ, da za božjo voljo naj ne sklicujemo v Šoštanju shoda. Pevec ga zavrne, zakaj s Koradejem dopisujeta v »Naprej«, kadar jima »Delavska politika« tega ne more priobčiti. Bo treba vse te članke ponatisniti! Shod JSDS in dekalistov se bo vršil 4. 9. dopoldan v hotelu »Jugoslavija«, Bajta že danes pozivljamo, da s svojim maloštevilnim štabom sigurno pride!

Obrambni sklad.

Zadnji izkaz dne 20. avgusta 1927 Din 12.563.45
Nabiralna pola 259, nabral na Kleškem sestanku 21. avg. t. l. s. Zv. Bernot:

	Din	
Fr. Mrzelj	3.—	
Fr. Zerko	3.—	
Fr. Rinaldo	2.—	
Jože Klančičar	4.—	
Ant. Zerko	5.—	
Fr. Zerko, ml.	4.—	
Jože Vodopivec	5.—	
Neimenovan 1	10.—	
Neimenovan 2	3.—	
Angela Penceljeva	5.—	

Nabiralna pola 17, nabral s. Fr. Štojan v Celju:

Franc Farčnik	3.—
Justi Dobrajčeva	10.—
Anton Koren	7.—

Nabiralna pola 118, nabral s. Jožef Vozelj v Trbovljah:

Franc Fakin	2.—
Ana Vozeljeva	2.—
V. Dvoršak	3.—
Hauptman	4.—

Nabiralna pola 161, nabral s. Ivan Hudarin v Trbovljah:

Dolinšek	5.—
Pobrata	5.—
Jožef Bričl	2.—
Alojz Grčar	2.—

Nabiralna pola 162, nabral s. Franc Avsec v Trbovljah:

Franc Avsec	2.—
Mici Požunova	2.—
Juro Marušević	2.—
Šer Tedarenko	1.—
Anton Linskeli	3.—
Rudolf Bizjak	2.—
Jožef Pušnik	2.—
Neimenovan v Unionu	30.—

Skupaj Din 12.696.45.

26. avgusta — 2400 izvodov.

Kdor inserira v drugih listih, v „Napreju“ pa ne, ta sam dovolj jasno pove, da ne mara odjemalcev iz delavskih vrst. V vaših rokah je, kakšno

inseriratno politiko

delajo trgovci.

Trgovci so bolj navezani na Vas, nego Vi nanje!

Gospod lekarnar Blum, Subotica.

Čest mi je sporočiti Vam, da so mi Vaše kapsule Larucin zelo dobro pomagale pri spolni bolezni in da je kapanje povsem prenehalo. — S spoštovanjem K. M. Maribor. — Kapsule Larucin se dobivajo po 20 Din v vseh lekarnah. Glavno skladišče: Apoteka Blum, Subotica.

Tvornica dežnikov in solnčnikov
L. MIKUŠ, Ljubljana, Mestni trg 15

priporoča svojo bogato zalogo dežnikov v kakršnikoli velikosti po najnižji ceni.

Ustanovljeno leta 1839.

Triko-perilo

za moške, žene in otroke, volna v raznih barvah, rokavice, hoga-vice, dokolenice, nahrbtniki za šolarje in lovce, dežniki, kloti, šifoni, žepni robci, palice, vilice, noži, škarje, potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje, brivce edino le pri tvrdki

Josip Petelinc, Ljubljana,

blizu Prešernovega spomenika ob vodi.

Najnižje cene! Na veliko in malo.

UČITELJSKA TISKARNA

Ljubljana, Franciščanska ulica št. 6, reg. zadr. z om. zav.

Tiskovine za šole, županstva in urade, najmodernejše plakate in vabila za veselice, letne zaključke. Najmodernejša uredba za tiskanje časopisov, knjig, brošur itd.

Stereotipija.

Litografija.